

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
INFORMACIJOS IR KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTO
TYRIMŲ SKYRIUS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (0 5) 209 6170 / (0 5) 209 6185
El. p.: tyrimai@lrs.lt; info@lrs.lt; ikd@lrs.lt www.lrs.lt/info

Analitinė apžvalga
24/97

**Lietuvos Respublikos Seimo veikla teisėkūros srityje:
2016–2020 m. ir 2020–2024 m. kadencijų statistiniai duomenys.
Seimo kadencijų teisėkūros rodiklių ir tendencijų palyginimas**

Patarėja Dalia Juknevičiūtė
Tel. 209 6185, el. p. dalia.jukneviciute@lrs.lt

Vedėjas Alvidas Lukošaitis
Tel. 209 6177, el. p. alvidas.lukosaitis@lrs.lt

2024 11 25

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą. Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.
© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2024

Turinys

Įvadas	3
I. Seimo veikla teisėkūros srityje: 2016–2020 m. ir 2020–2024 m. kadencijų statistiniai duomenys. 4	
<i>Teisės aktų projektų registravimas ir priėmimas</i>	<i>4</i>
<i>Originalūs ir naujos redakcijos įstatymai</i>	<i>10</i>
<i>Teisės aktų priėmimas ypatingos skubos ir skubos tvarka</i>	<i>12</i>
II. Seimo veiklos rodiklių palyginimas: 1992–1996, 1996–2000, 2000–2004, 2004–2008, 2008–	
2012, 2012–2016, 2016–2020 ir 2020–2024 m. kadencijos	15
Apibendrinimas.....	19

Ivadas

Lietuvos Respublikos Seimas teisėkūros srityje yra vienas aktyviausių tarp visų Europos Sąjungos valstybių narių parlamentų. Metų metais Seime užregistruojama daugybė įstatymų, kitų teisės aktų projektų, Seimo nariai užregistruoja nepalyginamai daugiau projektų nei kiti teisėkūros iniciatyvos subjektai. Iki paskutiniųjų dviejų Seimo kadencijų itin didelė dalis projektų būdavo priimama taikant išimtinės, skubos ir / ar ypatingos skubos, procedūras, tokiu būdu nepagrįstai supaprastinant visą teisėkūros procesą¹. Seimas dažniausiai keičia arba papildo veikiančius įstatymus, tuo tarpu originalių ar naujos redakcijos įstatymų projektų priimama labai nedaug, vos 3–4 proc. visų priimamų įstatymų projektų.

Dėl šių, o ir kitų priežasčių ekspertai parlamentiniu lygmeniu vykstančioje teisėkūroje pasigenda kokybės, teisės sistema stokoja stabilumo, o kai kurios teisėkūros tendencijos ilgainiui yra tapusios tam tikromis ydingomis parlamentinės praktikos tradicijomis. Apskritai, pastebima, kad Lietuvos teisėkūroje yra įsivyravęs legalistinis požiūris, kai problemas visų pirma siekiama spręsti teisinio reguliavimo priemonėmis, dargi neretai – pačiu aukščiausiu, įstatyminio reguliavimo, lygmeniu. Tuo tarpu strateginis teisėkūros planavimas bei veikiančių įstatymų, kitų teisės aktų stebėseną, galima sakyti, yra labai silpni arba išvis neveikia.

Kokios nusistovėjusios ir aukščiau paminėtos teisėkūros tendencijos pasitvirtina, kokie išryškėję pokyčiai paminėtini, vertinant paskutinės, 2020–2024 m., Seimo kadencijos veiklą teisėkūros srityje?

Pastebėtina, kad 2020–2024 m. kadencijos metu palyginti su 2016–2020 m. žymiai mažiau užregistruota teisės aktų projektų – net 534, priimtų teisės aktų skaičius sumažėjo 277, taip pat priimta ir 197 įstatymais mažiau.

Pastebimai išaugo Vyriausybės registruotų teisės aktų projektų priėmimas: jei 2016–2020 m. kadenciją priimta 77,74 proc. Vyriausybės registruotų teisės aktų projektų, tai 2020–2024 m. šis rodiklis padidėjo iki 88,10 proc.

2020–2024 m. kadencijoje, kaip ir ankstesnėje, 2016–2020 m., daugiausiai teisės aktų projektų registravo Seimo nariai, Registruotų teisės aktų priėmimo aspektu, 2020–2024 m. kadencijoje Seimo narių registruotų ir priimtų teisės aktų projektų santykis sudarė 55,18 proc., ir tai yra 4,17 proc. didesnis rodiklis nei 2016–2020 m. kadencijos, kai Seimo narių registruotų ir priimtų teisės aktų projektų skaičiaus santykis sudarė 51,01 proc. Taigi, pagal šį kriterijų 2020–2024 m. kadencijoje Seimo narių indėlis teisėkūros procese nežymiai padidėjo.

Atkreiptinas dėmesys į akivaizdžią tendenciją svarstant ir priimant teisės aktus rečiau taikyti ypatingos skubos ir skubos tvarką: 2016–2020 m. kadencijos metu skubos ir ypatingos skubos tvarka priimti teisės aktai sudarė 20,35 proc., o 2020–2024 m. kadencijos metu tokia tvarka taikyta tik 15,30 proc. visų priimtų teisės aktų.

Darbe analizuojama Seimo veikla teisėkūros srityje. Pirmoje dalyje lyginami dviejų paskutiniųjų, 2016–2020 m. ir 2020–2024 m., kadencijų (visų devynių sesijų) Seimo veiklos statistiniai duomenys. Antroje darbo dalyje pateikiami apibendrinti visų aštuonių kadencijų (laikotarpiu nuo 1992 iki 2024 m.) Seimo veiklos teisėkūros srityje rodikliai, išryškinant teisėkūros tendencijas bei aktualiausias problemas.

Teisėkūros analizė parengta remiantis Seimo posėdžių sekretoriato pateikta informacija apie Seime įregistruotus, svarstytus ir priimtus teisės aktų projektus.

¹ Situacija dėl skubos ir ypatingos skubos taisyklių taikymo teisėkūros procese iš esmės pasikeitė po 2019 m. balandžio 16 d. LR Konstitucinio Teismo nutarimo, kuriame pabrėžiama, kad tokios taisyklės, supaprastinančios visą teisėkūros procesą, turi būti taikomos atsakingai ir tik aiškiai apibrėžtais, išskirtiniais atvejais.

I. Seimo veikla teisėkūros srityje: 2016–2020 m. ir 2020–2024 m. kadencijų statistiniai duomenys

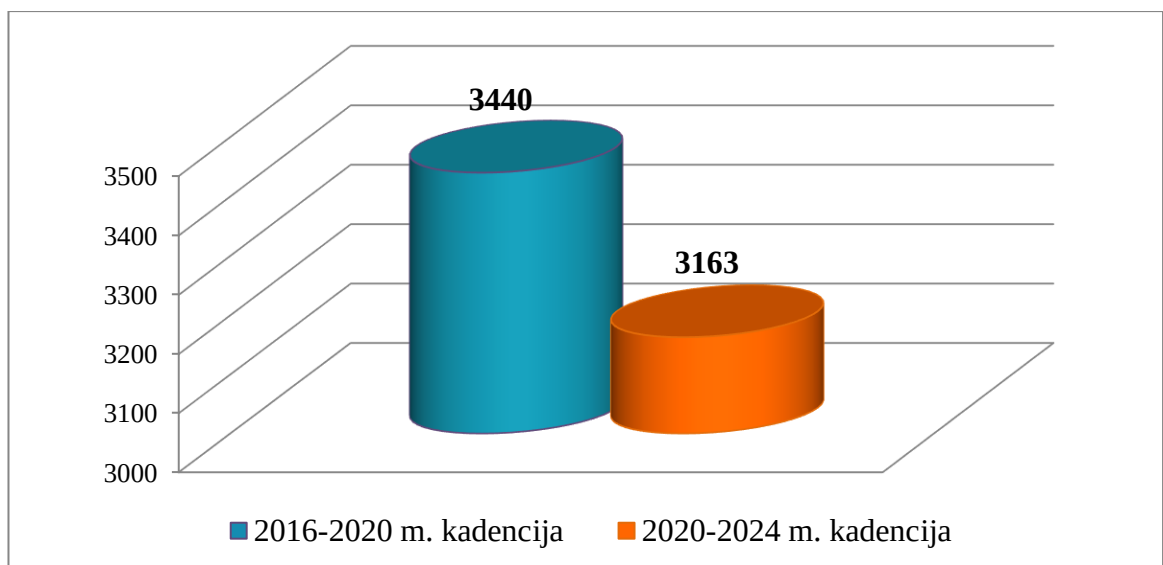
Teisės aktų projektų registravimas ir priėmimas

Tiek 2016–2020 m., tiek 2020–2024 m. kadencijos Seimas į I–IX sesijų metu plenarinius posėdžius rinkosi panašiai, visgi paskutinę kadenciją surengta net 24 posėdžiais mažiau – atitinkamai 455 ir 431 posėdis.

**1 lentelė. Priimtų teisės aktų skaičius pagal rūšis,
2016–2020 m. ir 2020–2024 m. kadencijos**

Sesija	2016–2020 m. kadencija				2020–2024 m. kadencija			
	Posėdžių skaičius	Įstatymų skaičius	Nutarimų skaičius	Kitų teisės aktų sk.	Posėdžių skaičius	Įstatymų skaičius	Nutarimų skaičius	Kitų teisės aktų sk.
I	29	102	102	5	30	91	87	7
II	62	287	122	13	56	239	81	10
III	49	294	95	5	53	323	86	6
IV	60	322	112	8	57	385	74	13
V	60	387	116	10	46	287	87	5
VI	60	339	85	13	54	272	90	9
VII	58	285	100	2	48	245	71	6
VIII	55	416	46	12	63	376	117	7
IX	22	140	16	6	24	157	29	3
Iš viso	455	2 572	794	74	431	2 375	722	66
		3 440				3 163		
Pokytis: (1) Surengta posėdžių: -24 (2) Priimta įstatymų: -197 (3) Priimta teisės aktų: -277								

2020–2024 m. kadencijos Seimas ne tik rečiau posėdžiavo, bet ir priėmė gerokai mažiau teisės aktų (-277) nei praėjusios kadencijos Seimas, taip pat priėmė ir mažiau įstatymų (-197) (žr. 1 lentelę, 1 pav.).

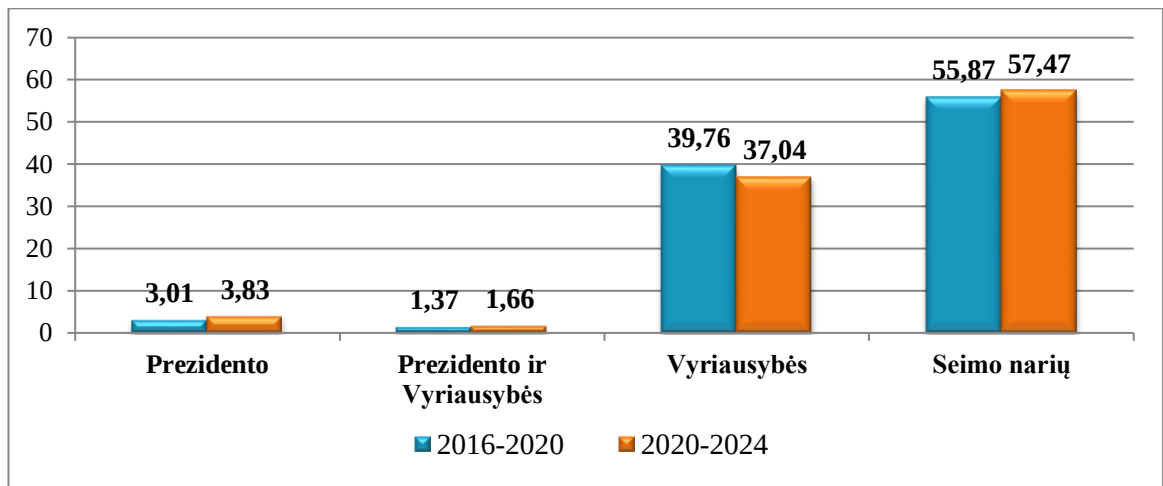

1 pav. Iš viso priimtų teisės aktų skaičius, 2016–2020 m. ir 2020–2024 m. kadencijos

Sesija	2016–2020 m. kadencija				2020–2024 m. kadencija			
	Prezidento	Prezidento ir Vyriausybės	Vyriausybės	Seimo narių	Prezidento	Prezidento ir Vyriausybės	Vyriausybės	Seimo narių
I	30	8	77	300	20	2	44	263
II	21	11	192	449	56	15	139	284
III	16	12	233	416	21	4	228	322
IV	9	13	333	404	12	8	273	307
V	20	10	326	411	12	6	234	301
VI	19	7	273	261	19	7	190	326
VII	19	8	352	391	9	4	174	273
VIII	24	4	254	294	12	18	253	311
IX	5	1	112	98	5	8	70	103
Iš viso	163	74	2 152	3 024	166	72	1 605	2 490
	5 413				4 333			
Proc. nuo visų registr.	3,01	1,37	39,76	55,87	3,83	1,66	37,04	57,47

Pokytis:
 (1) Iš viso registruota projektų: -1 080
 (2) Prezidento registruotų projektų: +3
 (3) Prezidento ir Vyriausybės registruotų projektų: -2
 (4) Vyriausybės registruotų projektų: -547
 (5) Seimo narių registruotu projektu: -534

Respublikos Prezidento teiktų teisės aktų projektų dalis 2020–2024 m. kadenciją, palyginti su praėjusia, yra kiek didesnė – atitinkamai 3,83 proc. (166 projektai) ir 3,01 proc. (163 projektai) (žr. 3 pav.).

3 pav. Registruotų teisės aktų projektų skaičius (proc.) pagal subjektus, 2016–2020 m. ir 2020–2024 m. kadencijos

Lyginant dvi paskutines Seimo kadencijas matyti, kad **Vyriausybės registruotų teisės aktų projektų 2020–2024 m. kadenciją buvo registruota 547 projektais mažiau** nei praėjusią kadenciją, tačiau lyginamoji dalis nuo visų registruotų projektų yra panaši kaip ir praėjusios kadencijos, ir skiriasi tik 2,72 procentais – atitinkamai 37,04 proc. (1 605 projektai) ir 39,76 proc. (2 152 projektai).

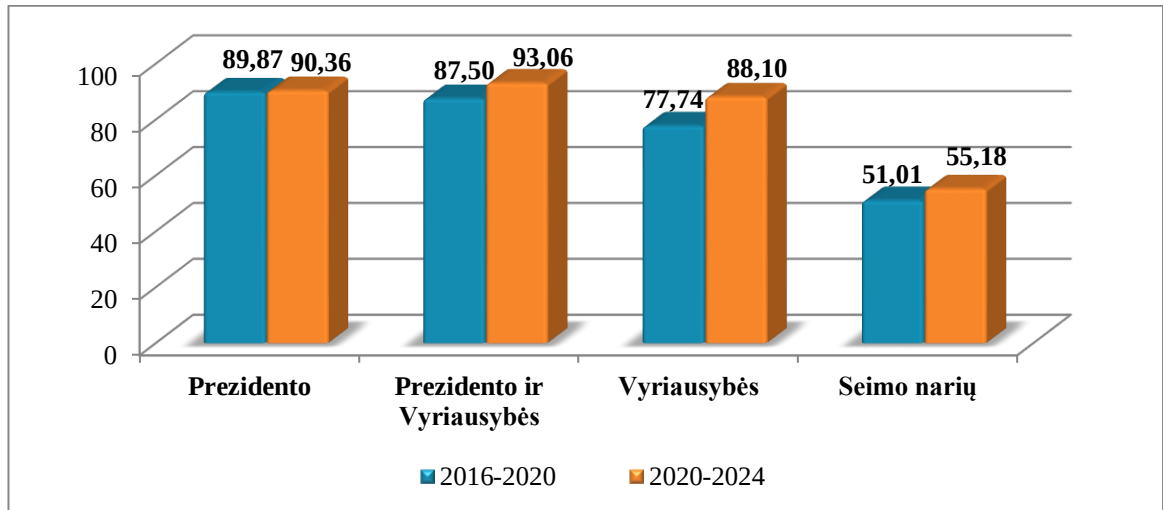
Dera atkreipti dėmesį į 2020–2024 m. kadenciją akivaizdžiai padidėjusį Vyriausybės teisės aktų leidybos iniciatyvos realizavimo efektyvumą: **iš Vyriausybės registruotų teisės aktų projektų priimta 88,10 proc. projektų**, o praėjusios kadencijos atitinkamu laikotarpiu Vyriausybės parengti ir registruoti projektai sulaukė gerokai mažesnio Seimo pritarimo – priimta 77,74 proc. registruotų projektų (žr. 3 lentelę). Taigi, Vyriausybės veiklos rodiklis šiuo aspektu padidėjo daugiau kaip 10 proc.

3 lentelė. Teisės aktų leidybos iniciatyvos teisės realizavimo efektyvumas (priimta iš registruotų teisės aktų projektų)

Sesija	2016–2020 m. kadencija				2020–2024 m. kadencija			
	Prezidento	Prezidento ir Vyriausybės	Vyriausybės	Seimo narių	Prezidento	Prezidento ir Vyriausybės	Vyriausybės	Seimo narių
I	27	8	44	198	20	2	35	149
II	21	11	168	245	55	13	129	155
III	16	12	207	210	19	4	223	162
IV	8	11	307	214	11	8	258	171
V	18	10	253	225	12	5	224	169
VI	18	7	210	147	14	6	144	192
VII	13	7	272	168	6	4	171	144
VIII	18	4	155	111	11	18	204	194
IX	3	0	18	23	2	7	26	38
Iš viso	142	70	1 634	1 541	150	67	1 414	1 374
	3 387				3 005			
	Pokytis: -382							
Proc. nuo registr.	89,87	87,50	77,74	51,01	90,36	93,06	88,10	55,18

Vertinant Prezidento kartu su Vyriausybe registruotų teisės aktų projektų realizavimą, matyti, kad 2020–2024 m. kadenciją šis rodiklis padidėjo daugiau kaip 5 proc.: jei 2016–2020 m. kadenciją 87,50 proc. projektų sulaukė pritarimo, tai 2020–2024 m. kadenciją – net 93,06 proc. projektų.

2020–2024 m. kadencijos metu Seimo narių registruotų ir priimtų teisės aktų projektų dalis sudarė 55,18 proc. ir tai daugiau nei 2016–2020 m. kadenciją, kai šis rodiklis buvo 51,01 proc. (žr. 4 pav.). Taigi, pagal šį kriterijų 2020–2024 m. kadenciją Seimo narių indėlis teisėkūros procese yra padidėjęs – kiek daugiau nei 4 proc.

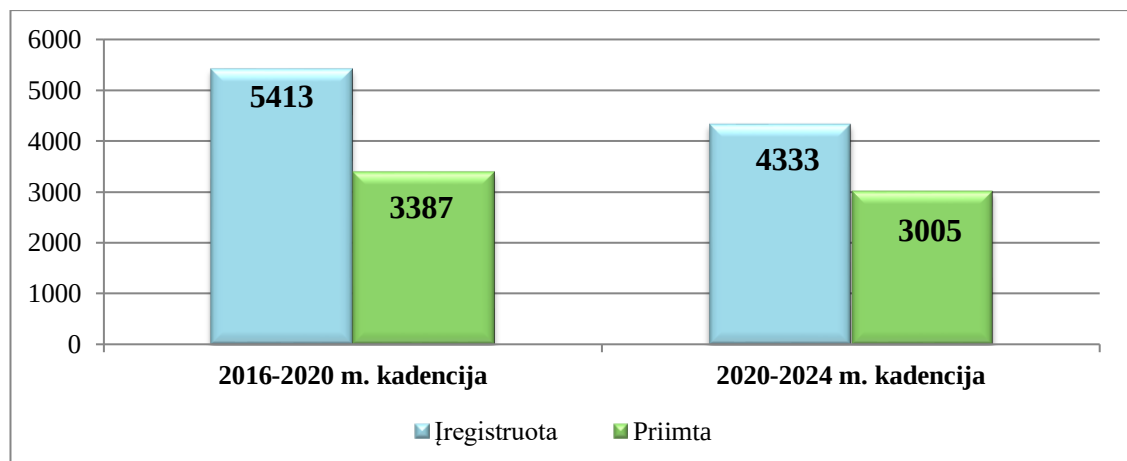

4 pav. Priimtų teisės aktų projektų skaičius nuo registruotų teisės aktų projektų skaičiaus pagal iniciatorius, 2016–2020 m. ir 2020–2024 m. kadencijos (proc.)

Prezidento teisės aktų leidybos iniciatyvos realizavimo efektyvumas 2020–2024 m. kadenciją palyginti su praėjusia padidėjo nežymiai – atitinkamai 90,36 proc. ir 89,87 proc.

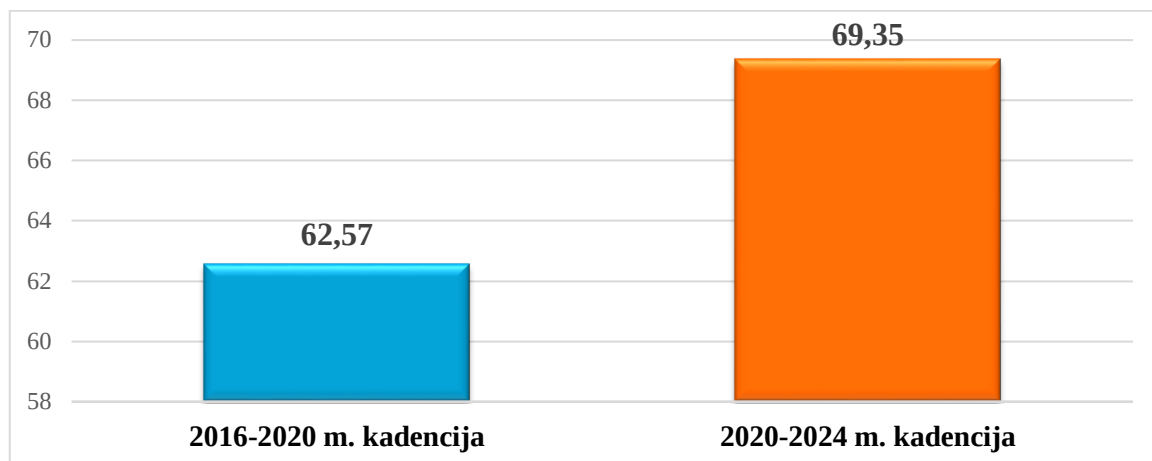
Apibendrinant teisės aktų leidybos iniciatyvos teisės realizavimo efektyvumo rodiklius pagal subjektus, matyti, kad tiek 2016–2020 m., tiek ir 2020–2024 m. kadenciją Seimo nariai registruoja daugiausiai teisės aktų projektų, tačiau šių **projektų realizavimo efektyvumas yra pats mažiausias ir sudaro kiek daugiau nei 50 proc.**

Lyginant dviejų Seimo kadencijų rodiklius ir vertinant priimtų teisės aktų projektų skaičių nuo registruotų teisės aktų skaičiaus, pažymėtina, kad 2016–2020 m. kadencijoje buvo registruoti 5 413 teisės aktų projektai, o priimti 3 387 projektai. 2020–2024 m. kadencijos atitinkamu laikotarpiu projektų buvo registruota net 1 080 projektais mažiau – 4 333 projektai, taip pat ir priimta 382 projektais mažiau – 3 005 projektai (žr. 5 pav.).

5 pav. Registruotų ir priimtų teisės aktų projektų skaičius, 2016–2020 m. ir 2020–2024 m. kadencijos

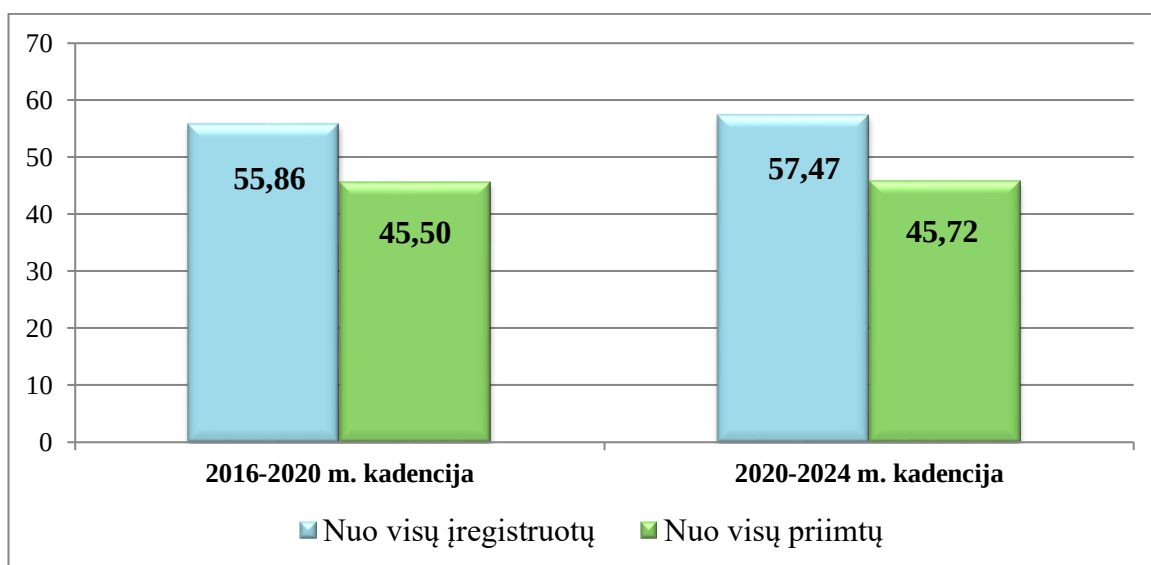
Bendra priimtų teisės aktų projektų skaičiaus dalis procentais nuo registruotų teisės aktų projektų skaičiaus 2016–2020 m. kadencijoje sudaro 62,57 proc., o 2020–2024 m. kadencijoje šis rodiklis išauga beveik 7 proc. ir sudaro 69,35 proc. Vertinant dviejų paskutinių Seimo kadencijų teisės aktų projektų realizavimo rodiklius, matyti, kad **2020–2024 m. kadencijos Seime priimtų teisės aktų projektų dalis padidėjo – teisėkūros procesas tapo konstruktyvesnis (žr. 6 pav.).**

6 pav. Priimtų teisės aktų projektų dalis procentais nuo registruotų projektų, 2016–2020 ir 2020–2024 m. kadencijos (proc.)

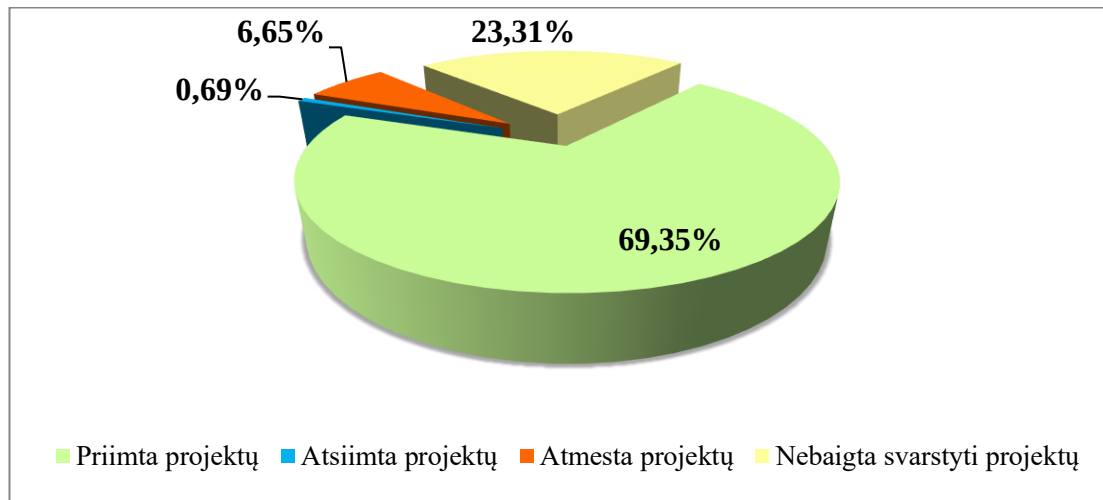
Vertinant Seimo narių registruotų teisės aktų projektų skaičių nuo visų registruotų teisės aktų skaičiaus, matyti, kad 2020–2024 m. kadenciją, palyginti su 2016–2020 m. kadencija, šis rodiklis yra nežymiai didesnis – atitinkamai 57,47 proc. ir 55,86 proc.

Seimo narių registruotų teisės aktų projektų skaičiaus dalis nuo visų priimtų projektų skaičiaus tiek 2020–2024 m., tiek 2016–2020 m. kadenciją yra beveik vienoda – atitinkamai 45,72 proc. ir 45,50 proc. (žr. 7 pav.).

7 pav. Seimo narių registruotų teisės aktų projektų skaičius nuo visų registruotų ir visų priimtų teisės aktų, 2016–2020 ir 2020–2024 m. kadencijos (proc.)

2020–2024 m. kadencijoje per devynias sesijas iš visų 4 333 registruotų teisės aktų projektų 69,35 proc. projektų buvo priimta, 6,65 proc. – atmesta, 0,69 proc. – atsiimta ir 23,31 proc. projektų nebaigta svarstyti (žr. 8 pav.).

8 pav. Respublikos Prezidento, Vyriausybės ir Seimo narių registruoti teisės aktų projektai, 2020–2024 m. kadencijos Seimas, I–IX sesijos (iš viso registruoti 4 333 projektai)

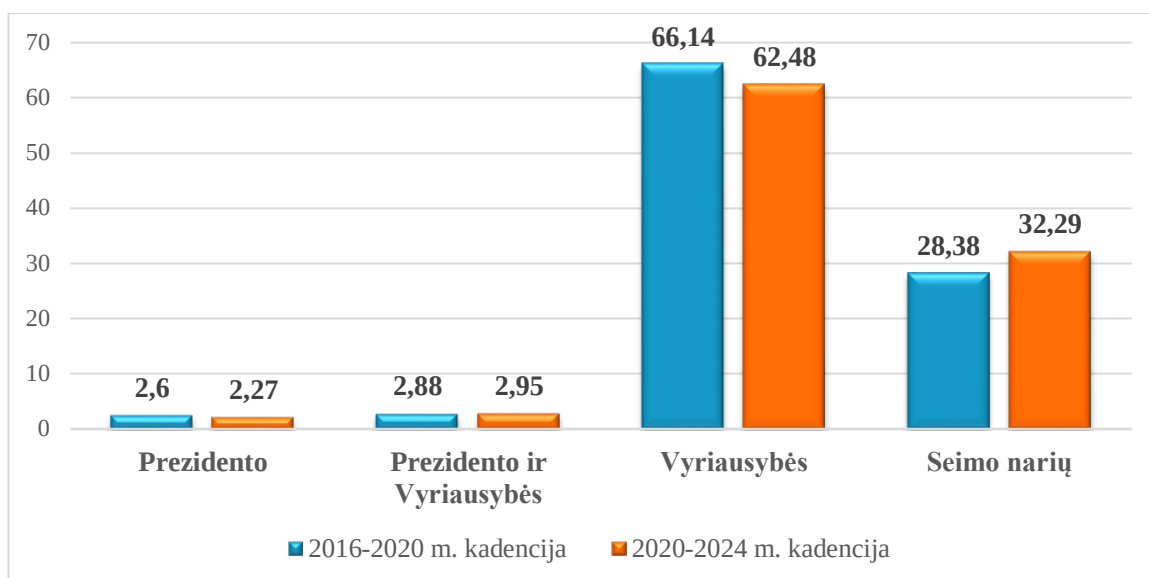
2020–2024 m. kadencijoje daugiausiai priimtų įstatymų inicijavo Vyriausybė – 62,48 proc., praėjusioje taip pat daugiausia – 66,14 proc. (rodiklio mažėjimas – 3,66 proc.). Seimo nariai šios kadencijos aptariamam laikotarpiu inicijavo 32,29 proc. visų priimtų įstatymų, ir tai yra 3,91 proc. daugiau nei praėjusią kadenciją, kai jie inicijavo 28,38 proc. priimtų įstatymų (žr. 4 lentelę).

Vertinant abiejų kadencijų rodiklius, Prezidento inicijuotų ir priimtų įstatymų lyginamoji dalis 2020–2024 m. kadenciją sudarė 2,27 proc., o 2016–2020 m. kadenciją indėlis buvo kiek didesnis – 2,60 proc. visų priimtų įstatymų.

4 lentelė. Priimta įstatymų pagal įstatymų projektų iniciatorius

Sesija	2016–2020 m. kadencija				2020–2024 m. kadencija			
	Prezidento	Prezidento ir Vyriausybės	Vyriausybės	Seimo narių	Prezidento	Prezidento ir Vyriausybės	Vyriausybės	Seimo narių
I	0	8	40	54	1	2	56	32
II	21	8	172	86	4	10	140	85
III	16	11	176	91	1	7	231	84
IV	3	13	246	60	2	7	264	112
V	2	10	235	140	41	5	178	63
VI	6	10	248	75	1	7	157	107
VII	8	7	181	89	1	6	146	92
VIII	6	5	304	101	2	6	234	131
IX	5	2	99	34	1	20	78	58
Iš viso	67	74	1 701	730	54	70	1 484	767
	2 572				2 375			
Proc. nuo visų priimtų	2,60	2,88	66,14	28,38	2,27	2,95	62,48	32,29

Taip pat pastebėtina, kad 2020–2024 m. kadenciją palyginti su ankstesne nežymiai padidėjo Prezidento ir Vyriausybės registruotų ir priimtų įstatymų lyginamoji dalis – atitinkamai 2,95 proc. ir 2,88 proc. (žr. 9 pav.).

9 pav. Priimta įstatymų pagal projektų iniciatorius, 2016–2020 m. ir 2020–2024 m. kadencijos (proc.)

Taigi, tiek 2020–2024 m., tiek 2016–2020 m. kadencijoje įstatymų leidybos procese aktyviausiai dominuoja Vyriausybė.

Atkreiptinas dėmesys, kad aptariamam aspektui 2020–2024 m. kadenciją palyginti su ankstesne, sumažėjo tiek Prezidento, tiek Vyriausybės indėlis, o Seimo narių indėlis padidėjo.

Originalūs ir naujos redakcijos įstatymai

Apžvelgiant dviejų paskutinių Seimo kadencijų teisėkūros veiklą originalių įstatymų ir naujos redakcijos įstatymų („įstatymo pakeitimo įstatymo“) priėmimo aspektu, matyti, kad tiek 2020–2024 m., tiek 2016–2020 m. kadencijos metu buvo priimtas panašus skaičius originalių įstatymų – atitinkamai 73 ir 60 įstatymų, visgi naujos redakcijos įstatymų 2020–2024 m. kadenciją priimta mažiau nei ankstesnė – atitinkamai 92 ir 111 įstatymų (žr. 5 lentelę).

2020–2024 m. kadencijos metu priimti originalūs įstatymai sudaro 3,07 proc. visų priimtų įstatymų, naujos redakcijos įstatymai sudaro 3,87 proc. visų priimtų įstatymų. 2016–2020 m. kadencijos atitinkami rodikliai – 4, 32 proc. ir 2, 33 proc.

Būtina atkreipti dėmesį, kad oficialios statistikos apie Seimo priimtus originalius ir naujos redakcijos įstatymus nėra. Problema yra ta, kad Teisės aktų registre, statistinių duomenų bazėje, įstatymams nėra priskiriami požymiai, pagal kuriuos būtų galima identifikuoti tam tikros rūšies įstatymus, todėl, atsižvelgiant į tai, galimos statistinės informacijos tam tikros paklaidos².

Pažymėtina, kad skaičiuojant originalius įstatymus nebuvo skaičiuoti įstatymo pripažinimo netekusiu galios įstatymai, ratifikavimo, denonsavimo įstatymai ir pan.

² Paieška atlikta 2024 m. rugpjūčio 28 d. Teisės aktų registre pagal Seimo kadencijų sesijas. Originalių įstatymų paieška vykdyta lauke „Žodžiai pavadinime“ uždavus sąlygą „Be šių žodžių“ ir nurodžius raktinius žodžius: straips*, papild*, pakeitim*, ratifikav*, denons*, teisės akto rūšis – „Įstatymas“. Naujos redakcijos įstatymų paieška vykdyta lauke „Žodžiai pavadinime“ uždavus sąlygą „Be šių žodžių“ ir nurodžius raktinį žodį straips*, ratifik*, o lauke „Žodžiai tekste“ uždavus sąlygą „Tiksli frazė“ ir nurodžius žodžių junginį „nauja redakcija“, teisės akto rūšis – „Įstatymas“.

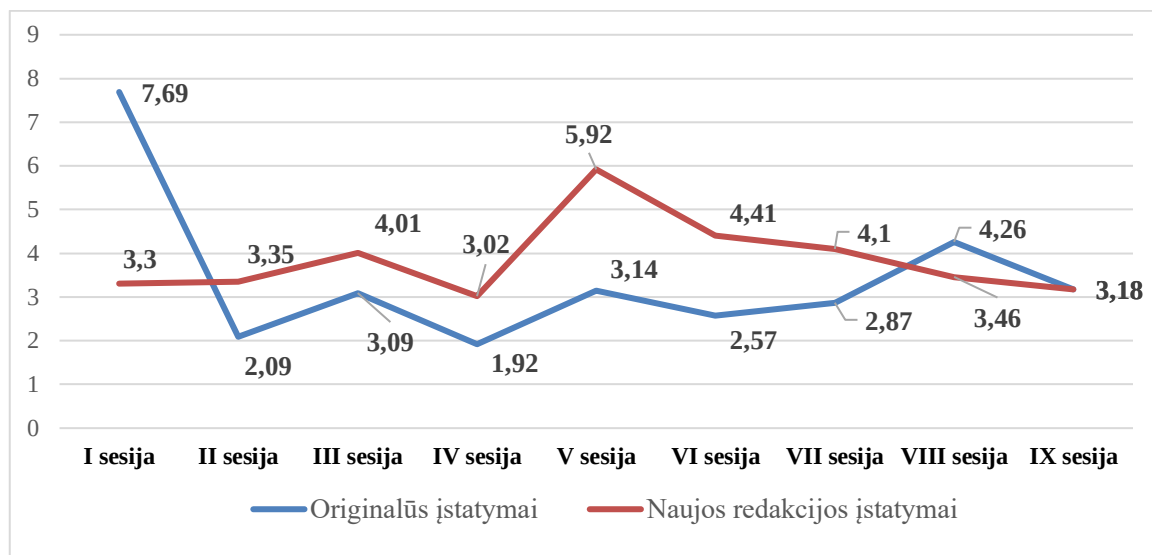
5 lentelė. Originalūs ir naujos redakcijos įstatymai, 2016–2020 m. ir 2020–2024 m. kadencijos I–IX sesijos

Sesija	2016–2020 m. kadencija			2020–2024 m. kadencija		
	Priimta įstatymų	Originalūs įstatymai	Naujos redakcijos įstatymai	Priimta įstatymų	Originalūs įstatymai	Naujos redakcijos įstatymai
I	102	5	4	91	7	3
II	287	6	12	239	5	8
III	294	7	12	323	10	13
IV	322	9	24	385	7	11
V	387	8	17	287	9	17
VI	339	7	10	272	7	12
VII	285	7	8	245	7	10
VIII	416	11	17	376	16	13
IX	140	0	7	157	5	5
Iš viso	2 572	60	111	2 375	73	92
Proc. nuo visų priimtų įstatymų		2,33	4,32		3,07	3,87

Atkreiptinas dėmesys į 2020–2024 m. kadencijos VIII sesiją, kurios metu buvo priimta net 16 originalių įstatymų – tai didžiausias rodiklis vertinant abiejų Seimo kadencijų atskirų sesijų teisėkūros rodiklius šiuo aspektu. Originalių ir naujos redakcijos įstatymų kiekvieną sesiją priimama palyginti nedaug. Kiek išskirtinė yra šios kadencijos I sesija, kai priimti originalūs įstatymai sudarė net 7,69 proc. visų sesijos metu priimtų įstatymų (žr. 10 pav.).

Visgi, II sesijos metu tokių įstatymų gerokai sumažėjo (2,09 proc.), o IV sesijos metu jie tesudarė tik 1,92 proc. VIII sesijos metu originalių įstatymų dalis sudaro 4,29 proc. visų sesijos metu priimtų įstatymų – tai yra antras rodiklis lyginant devynias sesijas.

2020–2024 m. kadencijos IX sesijos metu priimtų tiek originalių, tiek naujos redakcijos įstatymų dalis yra vienoda ir sudaro po 3,18 proc. visų priimtų įstatymų.

10 pav. Originalūs ir naujos redakcijos įstatymai. Santykis procentais palyginti su priimtų įstatymų skaičiumi, 2020–2024 m. kadencijos I–IX sesijos

Dera pastebėti, kad rudens sesijų metu įprastai yra priimami ateinančių metų privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo, valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto kitų metų rodiklių patvirtinimo, ateinančių metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymai, rudens sesijos metu priimamas ir valstybės politikų,

teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo ateinančiais metais, įstatymas.

Teisės aktų priėmimas ypatingos skubos ir skubos tvarka

Skubos ir ypatingos skubos tvarka I–IX sesijų laikotarpiu priimtų teisės aktų dalis nuo visų priimtų teisės aktų 2020–2024 m. kadencijoje akivaizdžiai sumažėjo palyginti su ankstesne kadencija (žr. 6 lentelę). 2016–2020 m. kadencijoje iš viso buvo priimta 3 440 teisės aktų, o skubos ir ypatingos skubos tvarka priimti teisės aktai (įstatymai, nutarimai bei ratifikavimo dokumentai) sudarė 20,35 proc. (700 teisės aktų). 2020–2024 m. kadencijos metu iš viso buvo priimti 3 163 teisės aktai, o skubos ir ypatingos skubos tvarka priimti teisės aktai sudarė jau tik 15,30 proc. (484 teisės aktai) nuo visų priimtų teisės aktų (žr. 11 pav.).

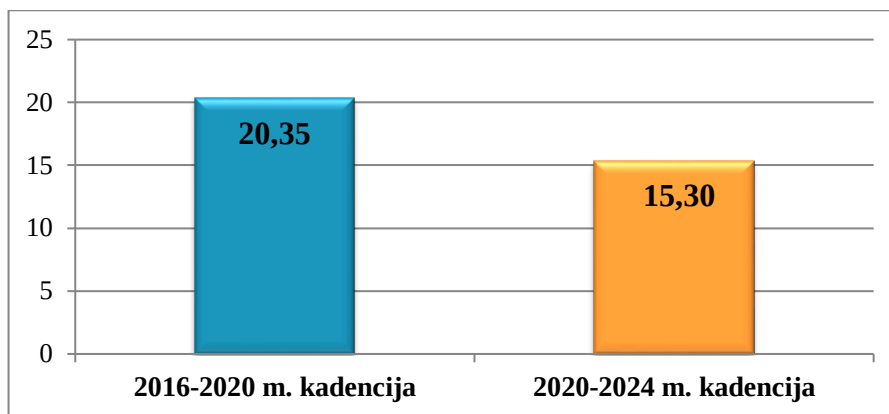
6 lentelė. Teisės aktų priėmimas ypatingos skubos ir skubos tvarka

Sesija	2016–2020 m. kadencija						2020–2024 m. kadencija					
	Įstatymai		Nutarimai		Ratifikavimo dokumentai		Įstatymai		Nutarimai		Ratifikavimo dokumentai	
	YST	ST	YST	ST	YST	ST	YST	ST	YST	ST	YST	ST
I	12	17	51	0	5	0	1	30	0	0	0	0
II	32	76	17	3	1	0	11	46	1	2	0	1
III	68	29	28	0	8	0	2	48	1	0	0	2
IV	17	62	10	0	9	0	5	65	5	0	0	2
V	22	88	14	0	8	0	1	60	1	0	0	0
VI	0	40	2	0	2	0	0	85	0	1	0	1
VII	0	0	0	0	0	0	0	25	0	0	0	0
VIII	49	22	1	1	0	0	0	57	0	2	0	2
IX	0	6	0	0	0	0	1	25	0	0	0	1
Suma	200	340	123	4	33	0	21	441	8	3	0	9
Iš viso	540		127		33		462		11		9	
% nuo priimtų t. aktų	15,70		3,69		0,96		13,47		0,41		0,28	
Pokytis: (1) Įstatymų priimta: -78 (2) Nutarimų priimta: -114 (3) Ratifikavimo dokumentu priimta: -24												

Paiškinimai: „YST“ – ypatingos skubos tvarka, „ST“ – skubos tvarka.

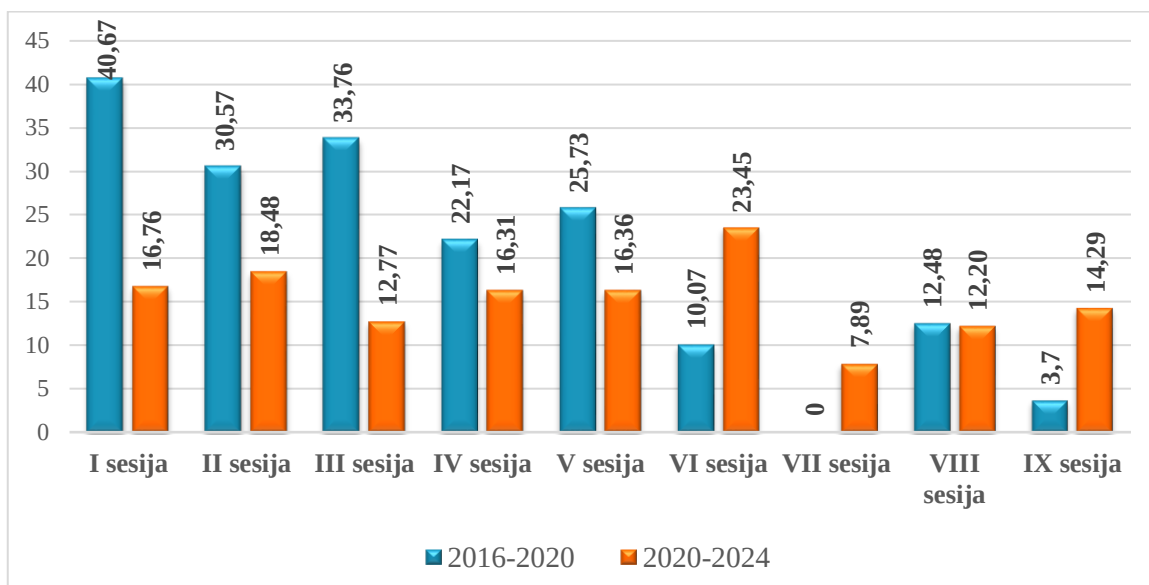
Skubos ir ypatingos skubos priimtų įstatymų dalis 2016–2020 m. sudarė 15,70 proc., o 2020–2024 m. – 13,47 proc. (čia neskaičiuojami ratifikavimo dokumentai – 2016–2020 m. kadenciją tokiu būdu jų priimta 0,96 proc., o 2020–2024 m. – tik 0,28 proc.). Skubos ir ypatingos skubos tvarkos taikymas priimant nutarimus 2016–2020 m. kadencijos metu buvo nepalyginti dažnesnis nei 2020–2024 m. kadencijos metu – atitinkamai 3,69 proc. ir 0,41 proc. (žr. 6 lentelę).

Atkreiptinas dėmesys į įstatymų priėmimą ypatingos skubos tvarka: 2016–2020 m. kadencijos metu tokia tvarka buvo priimta 200 įstatymų, o 2020–2024 m. – beveik 10 kartų mažiau, tik 21 įstatymas.

11 pav. Priimtų teisės aktų, priimtų ypatingos skubos ir skubos tvarka, skaičius procentais palyginti su visų priimtų teisės aktų skaičiumi

Vertinant paskutinių dviejų Seimo kadencijų metu taikytos tokios tvarkos statistiką, matyti, kad ypatingos skubos ir skubos tvarka priimtų teisės aktų lyginamoji dalis 2020–2024 m. kadenciją palyginti su ankstesne yra gerokai mažesnė. (žr. 12 pav.). Ypatingos skubos ir skubos tvarka priimtų teisės aktų lyginamoji dalis didžiausia buvo 2016–2020 m. kadencijos I sesijoje – tokie teisės aktai sudarė net 40,67 proc., o 2020–2024 m. kadencijos I sesijoje – tik 16,76 proc.

12 pav. 2016–2020 m. ir 2020–2024 m. kadencijų Seime ypatingos skubos ir skubos tvarka svarstytų ir priimtų teisės aktų skaičius, palyginti su visų priimtų teisės aktų skaičiumi (pagal sesijas, proc.)

2020–2024 m. kadencijos didžiausias toks rodiklis buvo VI sesijoje – 23,45 proc. teisės aktų buvo priimta taikant ypatingos skubos ir skubos tvarką.

Atkreiptinas dėmesys į aptariamų kadencijų VII sesijas. 2016–2020 m. kadencijos VII sesijos metu ypatingos skubos ir skubos tvarka išvis nebuvo taikyta, o 2020–2024 m. kadencijos VII sesijoje – 7,89 proc. – tai mažiausi abiejų kadencijų rodikliai.

Pastebėtina, kad 2020–2024 m. kadencijoje ypatingos skubos ir skubos tvarka taikyta kur kas rečiau. Toks taikymo pokytis sietinas su Konstitucinio Teismo 2019 m. balandžio 18 d. nutarimu dėl

Miškų įstatymo pakeitimo ir Seimo statuto atitikties Konstitucijai, kuriame išaiškintos įstatymų leidybos procedūros, be kita ko, ir įstatymų svarstymo ypatingos skubos tvarka³.

Atskirai pažvelgtina į įstatymų ir nutarimų, 2020–2024 m. kadenciją priimtų ypatingos skubos tvarka, skaičius pagal iniciatorius (žr. 7 lentelę). Vertinant kadencijos metu įstatymų ir nutarimų, I–IX sesijų laikotarpiu svarstytų ir priimtų ypatingos skubos tvarka, skaičių pagal iniciatorius, matyti, kad šiuo aspektu Vyriausybė inicijavo kur kas didesnę skaičių įstatymų, priimtų ypatingos skubos tvarka, nei Seimas (Seimo nariai) – atitinkamai 16 (76,19 proc.) ir 5 (23,81 proc.).

Svarstant nutarimų projektus Prezidentas ypatingos skubos tvarkos taikymą inicijavo 6 kartus, Seimo nariai – 2, o Vyriausybė – nė karto.

7 lentelė. Įstatymų ir nutarimų, priimtų ypatingos skubos tvarka, skaičius pagal iniciatorius, 2020–2024 m. kadencija*

Sesija	Prezidentas		Vyriausybė		Seimo nariai	
	Įstatymų	Nutarimų	Įstatymų	Nutarimų	Įstatymų	Nutarimų
I	0	0	0	0	1	0
II	0	0	11	0	0	1
III	0	1	1	0	1	0
IV	0	5	4	0	1	0
V	0	0	0	0	1	1
VI	0	0	0	0	0	0
VII	0	0	0	0	0	0
VIII	0	0	0	0	0	0
IX	0	0	0	0	1	0
Suma	0	6	16	0	5	2
Proc. pagal t. akto rūšį	0	75,0	76,19	0	23,81	25,0
Iš viso	6		16		6	

* Respublikos Prezidento, Seimo Pirmininko arba Seimo Pirmininką pavaduojančio jo pavaduotojo, arba Vyriausybės motyvuotu teikimu įstatymų ir Seimo nutarimų projektai gali būti svarstomi *ypatingos skubos tvarka* (LR Seimo Statuto 164 str. 1 d.). Lentelėje neįtraukti ypatingos skubos tvarka priimti ratifikavimo dokumentai.

Dera pažymėti, kad 2020–2024 m. kadencijos VI–VIII sesijų metu priimant teisės aktus ypatingos skubos tvarka išvis nebuvo taikyta.

³ Dėl Lietuvos Respublikos Miškų įstatymo nr. I-671 2, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 18 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos Seimo statuto 164 straipsnio 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai: <https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta1926/content>

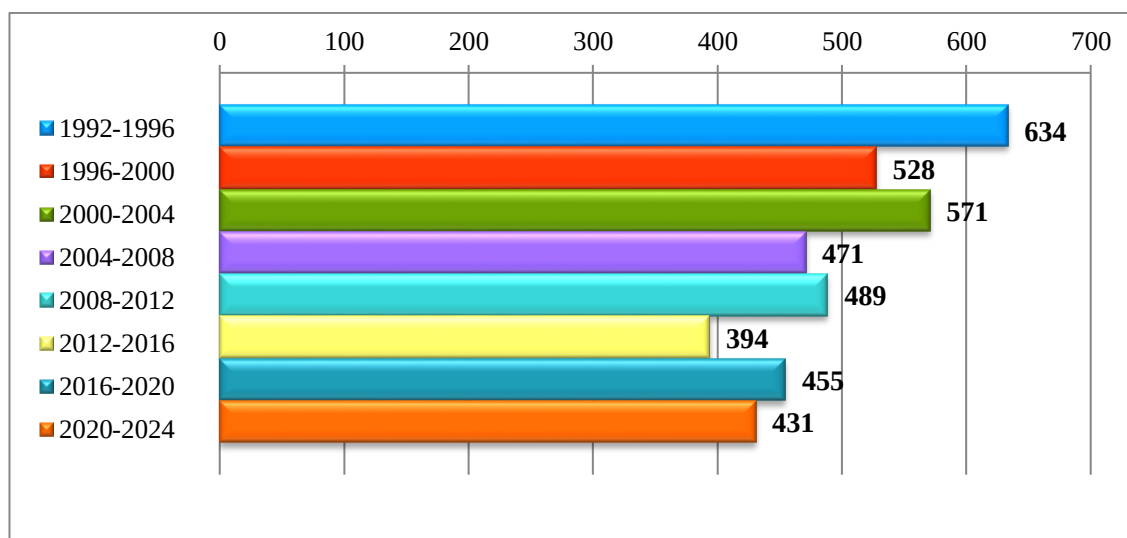
II. Seimo veiklos rodiklių palyginimas: 1992–1996, 1996–2000, 2000–2004, 2004–2008, 2008–2012, 2012–2016, 2016–2020 ir 2020–2024 m. kadencijos

Lyginant visų Seimo kadencijų (1992–2024 m. laikotarpio) teisėkūros statistiką, pažymėtina, kad dažniausiai posėdžiavo 1992–1996 m. kadencijos Seimas, per devynias sesijas rinkęsis į 634 posėdžius (žr. 8 lentelę).

8 lentelė. Seimo kadencijų veiklos I–IX sesijų laikotarpiu teisėkūros srityje palyginimas

Seimo kadencija	Registruotų projektų skaičius	Priimtų teisės aktų skaičius	Priimtų įstatymų skaičius	Įstatymų, svarstytų ypatingos skubos tvarka, skaičius	Posėdžių skaičius	Įstatymai, svarstyti ypatingos skubos tvarka, proc.	Priimta per posėdį	Priimtų projektų skaičius	Priimta projektų, proc.
1992–1996	2 773	1 690	1 039	160	634	15,4%	2,7	1 905	68,7
1996–2000	3 003	2 141	1 613	382	528	23,7%	4,1	2 224	74,1
2000–2004	3 947	2 631	1 896	510	571	26,9%	4,6	2 752	69,7
2004–2008	3 499	1 901	1 177	287	471	24,4%	4,0	2 099	60,0
2008–2012	5 052	2 487	1 790	940	489	52,5%	5,1	2 558	50,6
2012–2016	4 878	2 804	2 105	769	394	36,5%	7,1	2 632	54,0
2016–2020	5 413	3 440	2 572	200	455	7,8%	7,6	3 387	62,6
2020–2024	4 333	3 163	2 375	21	431	0,9%	7,3	3 005	69,4

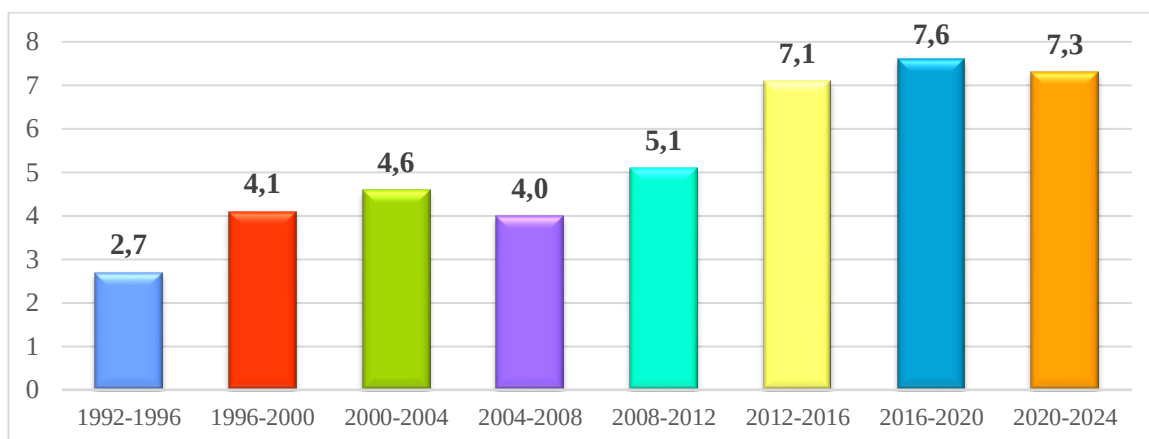
Paskutinės, 2020–2024 m., kadencijos Seimas į posėdžius rinkosi 431 kartą – tai yra vienas iš mažiausių rodiklių šiuo aspektu vertinant visas aštuonias kadencijas. Rečiau posėdžiavo tik 2012–2016 kadencijos Seimas, į posėdžius rinkęsis 394 kartus (žr. 13 pav.).

13 pav. Posėdžių skaičius per I–IX sesijas, 1992–2024 m. laikotarpio Seimo kadencijos

Vertinant visų Seimo kadencijų veiklos rodiklius pagal vidutiniškai priimtų teisės aktų per posėdį skaičių, matyti ryški tokio rodiklio didėjimo tendencija (žr. 14 pav.). Pats produktyviausias yra 2016–2020 m. kadencijos Seimas: vieno posėdžio metu priėmė vidutiniškai 7,6 teisės aktus.

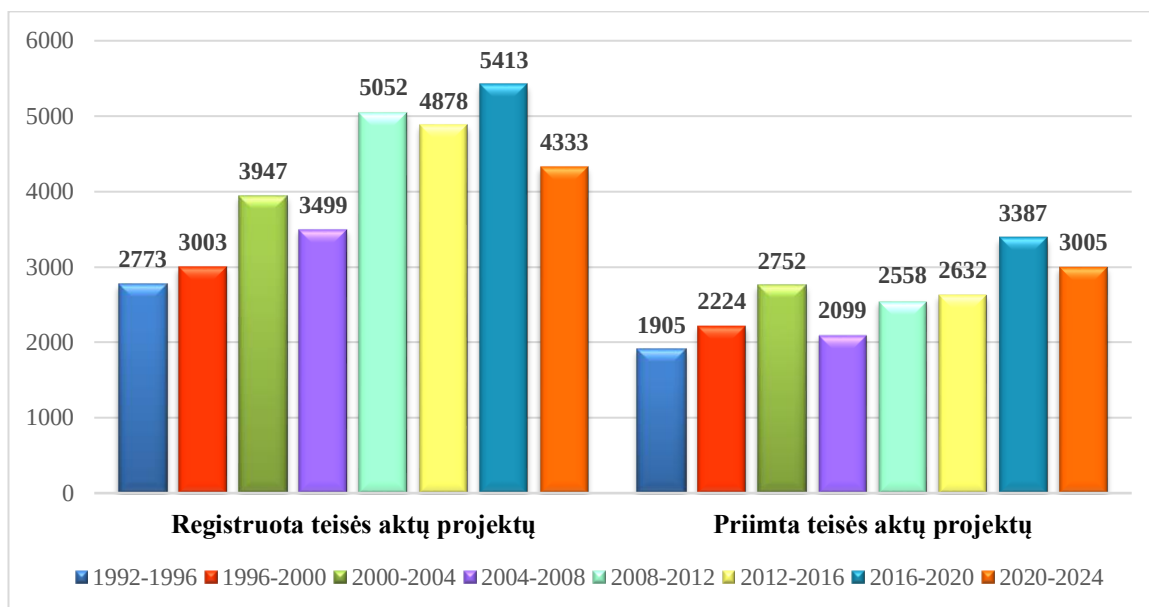
2020–2024 m. kadencijos Seimas taip pat pakankamai produktyvus – priimti vidutiniškai 7,3 teisės aktai per posėdį, ir tai yra antras rodiklis pagal rezultatyvumą. 1992–1996 m. kadencijos Seimo produktyvumas – mažiausias: priimti vidutiniškai 2,7 teisės aktai per posėdį.

14 pav. Priimta teisės aktų per posėdį, 1992–2024 m. laikotarpio Seimo kadencijos, I–IX sesijos

Analizuojant Seimo veiklą registruotų ir priimtų teisės aktų projektų skaičiaus aspektu, matyti, kad aktyviausiai dirbo 2016–2020 m. kadencijos Seimas – registruoti net 5 413 teisės aktų projektai, iš jų buvo priimti 3 387 projektai (žr. 15 pav.). Panašaus aktyvumo buvo ir 2008–2012 m. bei 2012–2016 m. kadencijų Seimas, registravęs atitinkamai 5 052 ir 4 878 teisės aktų projektus, o iš jų atitinkamai priėmęs 2 558 ir 2 632 projektus. 2020–2024 m., kadencijos Seimas registravo 4 333 teisės aktų projektus, o priėmė 3 005 projektus (tai antras rodiklis pagal rezultatyvumą).

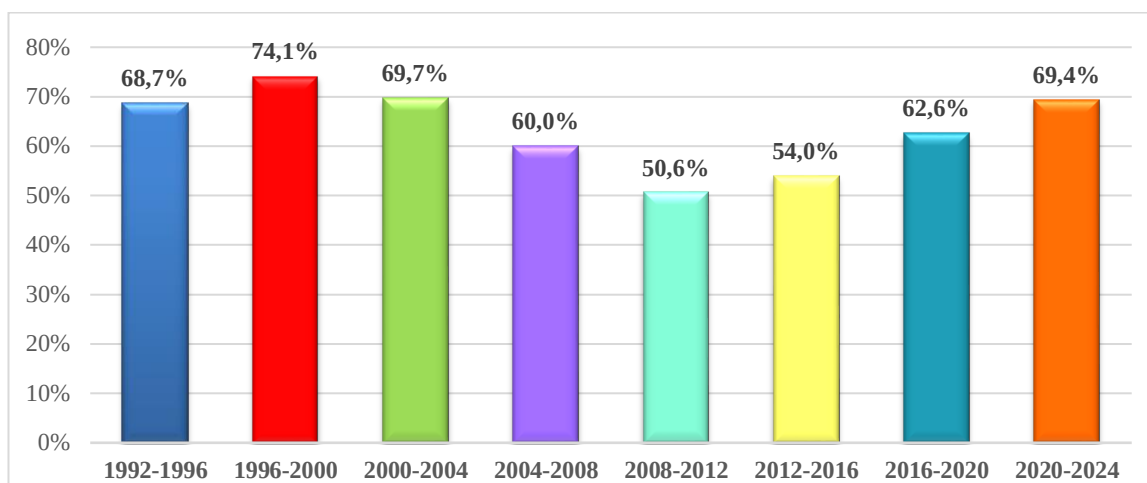
Mažiausiai projektų registruota 1992–1996 m. Seimo kadencijoje – 2 773 projektai, jos metu mažiausiai projektų ir priimta – 1 905.

15 pav. Registruotų ir priimtų teisės aktų projektų skaičius, 1992–2024 m. laikotarpio Seimo kadencijos

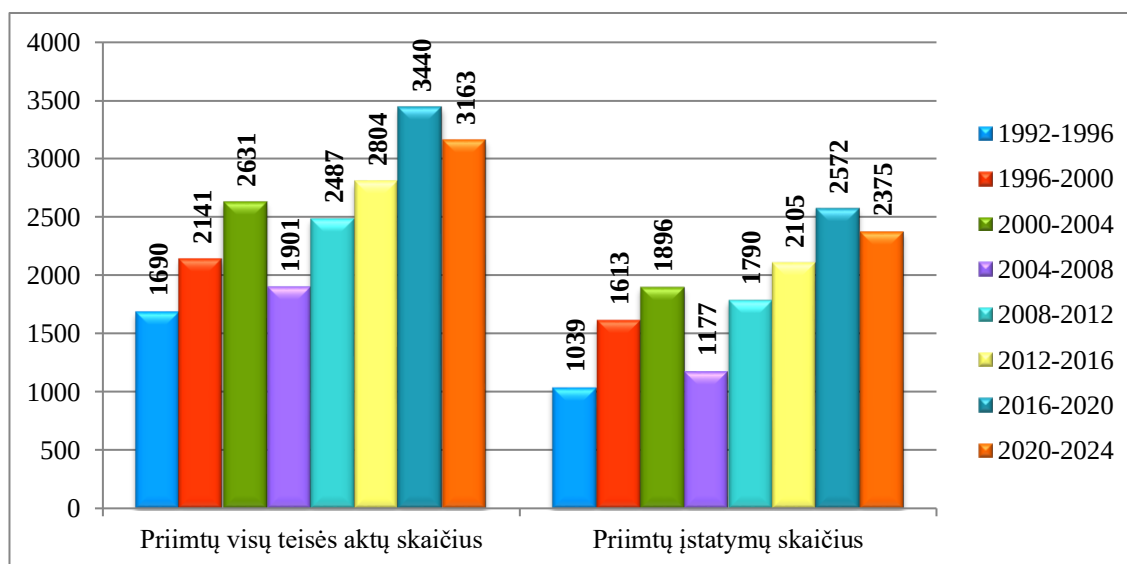
Nepaisant to, kad 2016–2020 m. Seimo kadencijoje per devynias sesijas teisės aktų projektų buvo registruota daugiausia palyginti su kitų Seimo kadencijų atitinkamu laikotarpiu, jų realizavimo efektyvumo rodiklis nėra didžiausias ir sudaro 62,6 proc. 2020–2024 m. kadencijos Seimo teisės aktų projektų realizavimo efektyvumas sudaro 69,4 proc. Didžiausias teisės aktų projektų realizavimo

efektyvumas buvo 1996–2000 m. – 74,1 proc. Aptariamo rodiklio 60 proc. riba nebuvo pasiekta 2008–2012 m. ir 2012–2016 m. kadencijų metu – atitinkamai 50,6 proc. ir 54,0 proc. (žr. 16 pav.).

16 pav. Priimta teisės aktų projektų palyginti su registruotais projektais, 1992–2024 m. laikotarpio Seimo kadencijos (I–IX sesijos, proc.)

Vertinant 1992–2024 m. laikotarpio kadencijų Seimo veiklą I–IX sesijų metu priimtų visų teisės aktų ir priimtų įstatymų skaičiaus aspektu, matyti, kad daugiausiai teisės aktų buvo priimta 2016–2020 m., kadencijos metu – 3 440, o 2020–2024 m. kadencijos metu kiek mažiau – 3 163 teisės aktai (antras rodiklis pagal produktyvumą). Mažiausiai teisės aktų priimta 1992–1996 m. kadencijoje – 1 690 (žr. 17 pav.).

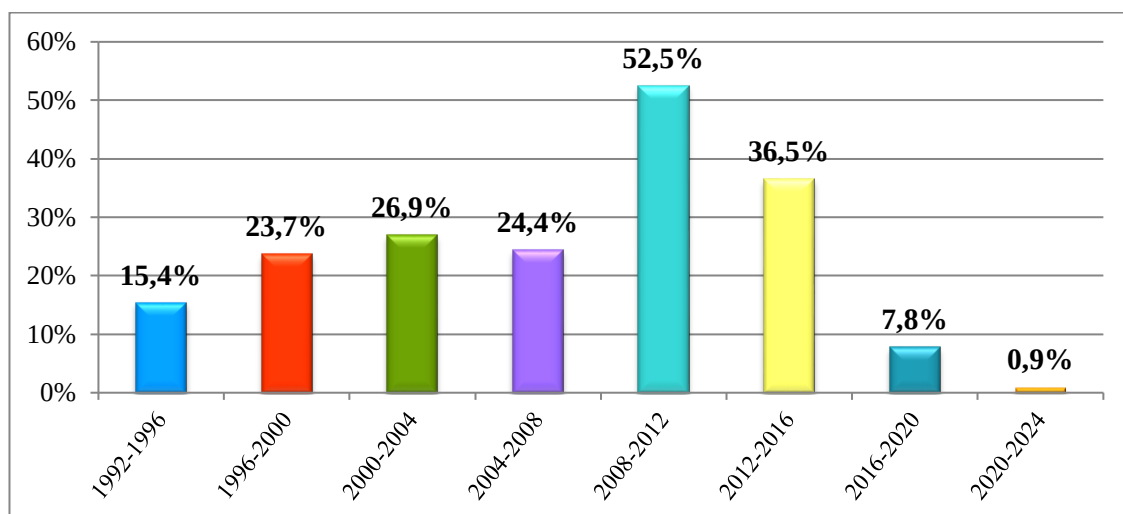

17 pav. Bendras priimtų visų teisės aktų ir priimtų įstatymų skaičius, 1992–2024 m. laikotarpio Seimo kadencijos

Lyginant priimtų įstatymų skaičių, mažiausiai įstatymų priimta 1992–1996 m. Seimo kadencijoje – 1 039 įstatymai, o daugiausia priimta 2016–2020 m. kadenciją – 2 572 įstatymai. 2020–2024 m. kadencijos rodiklis yra panašus į ankstesnės – priimta 197 įstatymais mažiau, t. y. 2 375 įstatymų (žr. 17 pav.).

Vertinant visų aštuonių apžvelgiamų Seimo kadencijų rodiklius, ypatingos skubos tvarka priimtų įstatymų (kartu su ratifikaciniais įstatymais) skaičius procentais palyginti su visų priimtų įstatymų skaičiumi 2020–2024 m. kadencijoje sudaro tik 0,9 proc., ir tai yra pats mažiausias rodiklis.

Kitas mažiausias toks rodiklis yra 2016–2020 m. kadencijos – tokia tvarka taikyta 7,8 proc. Visų kitų kadencijų metu šis rodiklis viršijo 15 proc. Daugiausiai tokia tvarka priimtų įstatymų buvo 2008–2012 m. kadencijoje – 52,5 proc. (žr. 18 pav.).

18 pav. Ypatingos skubos tvarka priimtų įstatymų skaičius procentais, palyginti su visų priimtų įstatymų skaičiumi, 1992–2024 m. laikotarpio Seimo kadencijos

Apibendrinimas

1. 2020–2024 m. kadencijos Seimas per devynias sesijas priėmė 3 163 teisės aktus, t. y. 277 teisės aktų mažiau nei 2016–2020 m. kadenciją (3 440). **2020–2024 m. kadenciją priimta 2 375 įstatymai** (197 įstatymais mažiau nei 2016–2020 m. kadencijos atitinkamų laikotarpiu) – tai antras rodiklis lyginant aštuonių kadencijų atitinkamus duomenis. Tiek 2020–2024 m., tiek ir 2016–2020 m. kadencijoje **įstatymai sudarė didžiąją visų priimtų teisės aktų dalį** – atitinkamai 75,09 proc. ir 74,77 proc.
2. 2020–2024 m. kadencijos Seimas per kadenciją rinkosi į 431 posėdį – tai yra vienas iš mažiausių rodiklių šiuo aspektu vertinant visas aštuonias kadencijas. Rečiausiai posėdžiavo 2012–2016 m. kadencijos Seimas, į posėdžius rinkęsis 394 kartus. Visgi, 2020–2024 m. kadencijos Seimas yra labai produktyvus – **priimti vidutiniškai 7,3 teisės aktai per posėdį** – tai antras rodiklis pagal produktyvumą lyginant visas Seimo kadencijas šiuo aspektu. Atkreiptinas dėmesys, kad, vertinant Seimo veiklą 1992–2024 m. laikotarpiu, paskutinių trijų kadencijų Seimo produktyvumas yra didžiausias – per posėdį priimami vidutiniškai daugiau kaip 7 teisės aktai, tad galima justti Seimo veiklos konstruktyvumo tendencijas.
3. 2020–2024 m. kadencijoje, kaip ir ankstesnėje, 2016–2020 m., **daugiausiai teisės aktų projektų registravo Seimo nariai**, atitinkamai 2 490 ir 3 024 projektai. Visgi, nepaisant Seimo narių registruotų teisės aktų projektų žymaus skaitinio skirtumo (2020–2024 m. kadenciją palyginti su anstesne registruota 534 projektais mažiau), vertinant lyginamąją dalį nuo visų registruotų teisės aktų projektų tiek 2020–2024 m. kadencijos, tiek 2016–2020 m. kadencijos Seimo nariai registravo itin panašią teisės aktų projektų dalį – atitinkamai 57,47 proc. ir 55,87 proc.
4. 2020–2024 m. kadencijos metu registruoti 4 333 teisės aktų projektai, priimti 3 005 teisės aktų projektai (tai trečias rodiklis vertinant visų Seimo kadencijų duomenis). 2020–2024 m. kadencijos Seimo **teisės aktų projektų realizavimo efektyvumas** nesiekia 70 proc. ir **sudaro 69,4 proc.** 2016–2020 m. kadenciją šis rodiklis buvo 62,6 proc. Didžiausias teisės aktų projektų realizavimo efektyvumas buvo 1996–2000 m. kadencijos Seime – 74,1 proc., o mažiausias 2008–2012 m. kadencijos Seime – 50,6 proc.
5. 2020–2024 m. kadencijoje Seimo narių registruotų ir priimtų teisės aktų projektų santykis sudaro **55,18 proc.**, ir tai yra **4,17 proc. didesnis** rodiklis nei 2016–2020 m. kadencijos, kai Seimo narių registruotų ir priimtų teisės aktų projektų skaičiaus santykis sudarė **51,01 proc.** Taigi, pagal šį kriterijų **2020–2024 m. kadencijoje Seimo narių indėlis teisėkūros procese nežymiai padidėjo.**
6. Lyginant dvi paskutines Seimo kadencijas matyti, kad Vyriausybės registruotų teisės aktų projektų 2020–2024 m. kadenciją buvo registruota 547 projektais mažiau nei 2016–2020 m. kadenciją, tačiau lyginamoji dalis nuo visų registruotų projektų yra panaši abiejų kadencijų – atitinkamai 37,07 proc. (1 605 projektai) ir 39,76 proc. (2 152 projektai). **Iš Vyriausybės registruotų teisės aktų projektų 2020–2024 m. kadencijoje priimta 88,10 proc. projektų**, o ankstesnės kadencijos metu Vyriausybės parengti ir registruoti projektai sulaukė gerokai mažesnio Seimo pritarimo – priimta 77,74 proc. registruotų projektų. Taigi, Vyriausybės veiklos rodiklis šiuo aspektu padidėjo net 10,36 proc.
7. **2020–2024 m. kadencijoje daugiausiai priimtų įstatymų inicijavo Vyriausybė – 62,48 proc.** (praėjusią kadenciją – 66,14 proc.), **Seimo nariai inicijavo 32,29 proc. visų priimtų įstatymų** (praėjusią kadenciją kiek mažiau – 28,38 proc.). Tiek 2020–2024 m. kadencijoje, tiek 2016–2020 m. kadencijoje įstatymų leidybos procese akivaizdžiai dominuoja Vyriausybė, o 2020–2024 m. kadenciją Vyriausybės indėlis yra nežymiai mažesnis palyginti su ankstesnės kadencijos Vyriausybės indėliu.

8. 2020–2024 m. kadenciją, palyginti su ankstesne, nežymiai padidėjo Prezidento registruotų ir iš jų priimtų teisės aktų projektų – atitinkamai 90,36 proc. ir 89,87 proc. Visgi 2020–2024 m. kadenciją vos sumažėjo Prezidento inicijuotų ir priimtų įstatymų lyginamoji dalis – ji sudaro 2,27 proc. (priimti 54 įstatymai), o 2016–2020 m. kadenciją indėlis buvo kiek didesnis – 2,60 proc. visų priimtų įstatymų (67 įstatymai).
9. **Palyginti nedaug priimama originalių ir naujos redakcijos įstatymų.** 2020–2024 m. kadencijos metu priimti originalūs įstatymai sudaro 3,07 proc. visų priimtų įstatymų, naujos redakcijos įstatymai sudaro 3,87 proc. visų priimtų įstatymų. Tokie rodikliai nelabai skiriasi nuo 2016–2020 m. kadencijos, kai originalūs įstatymai sudarė 2,33 proc. visų priimtų įstatymų, o naujos redakcijos įstatymai – 4,32 proc. visų priimtų įstatymų.
10. **Akivaizdžiai sumažėjo skubos ir ypatingos skubos tvarka priimtų teisės aktų dalis nuo visų priimtų teisės aktų:** 2020–2024 m. kadencijos metu iš viso buvo priimti 3 163 teisės aktai, o skubos ir ypatingos skubos tvarka priimti teisės aktai sudarė tik 15,30 proc. (484 teisės aktai) nuo visų priimtų teisės aktų. 2016–2020 m. kadencijos metu tokia tvarka taikyta priimant 700 teisės aktų (iš viso priimta 3 440 teisės aktų), t. y. 20,35 proc. Būtina atkreipti dėmesį į įstatymų priėmimo ypatingos skubos tvarka pokyčius: 2016–2020 m. kadencijos metu tokia tvarka buvo priimta 200 įstatymų, o 2020–2024 m. beveik 10 kartų mažiau – tik 21.
11. 2020–2024 m. kadencijos VII sesijoje **ypatingos skubos ir skubos tvarka priimant teisės aktus buvo taikyta priimant 7,89 proc. visų priimtų teisės aktų (25 teisės aktai)** – tai yra mažiausias tokios tvarkos taikymo rodiklis kadencijos metu. Atkreiptinas dėmesys į 2016–2020 m. kadencijos VII sesiją, kai ypatingos skubos ir skubos tvarka išvis netaikyta.
12. 2020–2024 m. kadencijos metu Vyriausybė inicijavo kur kas didesnę skaičių įstatymų, priimtų ypatingos skubos tvarka nei Seimas (Seimo nariai) – atitinkamai 16 (76,19 proc.) ir 5 (23,81 proc.). Dera pažymėti, kad paskutinės Seimo kadencijos VI–VIII sesijų metu priimant teisės aktus ypatingos skubos tvarka nebuvo taikyta.
13. Vertinant visų aštuonių apžvelgiamų Seimo kadencijų rodiklius, pastebėtina, kad itin sumažėjo ypatingos skubos tvarkos taikymas priimant įstatymus (kartu su ratifikaciniais įstatymais). Tokia tvarka svarstytų ir priimtų įstatymų skaičius procentais palyginti su visų priimtų įstatymų skaičiumi 2020–2024 m. kadencijoje sudaro tik 0,9 proc. Vertinant visų Seimo kadencijų atitinkamo laikotarpio rodiklius šiuo aspektu matyti, kad daugiausiai tokia tvarka svarstytų ir priimtų įstatymų buvo 2008–2012 m. kadencijoje – 52,5 proc.